

Startside > ... > Dine Rettigheder > Grundlæggende Rettigheder > Erhverv Og
Menneskerettigheder Germany

Indholdet er leveret af
Tyskland

Erhverv og menneskerettigheder

Tyskland

1. Hvilken form for retsbeskyttelse har jeg i dette land, hvis jeg har været udsat for en erhvervsrelateret menneskerettighedskrænkelse? Omfatter denne beskyttelse skadeserstatning?

a. Civilret

Enhver, der ser sine rettigheder krænket på grund af en tysk virksomheds handlinger, kan anlægge sag mod denne virksomhed ved de civile domstole i Tyskland. Den kompetente ret i den retskreds, hvor den sagsøgte virksomhed har sit vedtægtsmæssige hjemsted, har i princippet kompetence. En virksomheds hovedsæde er det vedtægtsmæssige hjemsted, hovedkontoret eller hovedvirksomheden. At de tyske domstole har international kompetence følger af Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) nr. 1215/2012 af 12. december 2012 om retternes kompetence og om anerkendelse og fuldbyrdelse af retsafgørelser på det civil- og handelsretlige område (Bruxelles Ia-forordningen). Yderligere oplysninger om denne forordning findes [her](#).

Hvis den sagsøgte virksomhed ikke har hovedsæde i EU eller i en stat, der er part i Luganokonventionen om retternes kompetence og om anerkendelse og fuldbyrdelse af retsafgørelser på det civil- og handelsretlige område af 30. oktober 2007, har de tyske retter international kompetence i henhold til den civile retsplejelov (Zivilprozessordnung, herefter "ZPO"). I henhold til § 32 i ZPO kan der f.eks. anlægges sag ved en tysk ret, hvis i det mindste en del af de ulovlige handlinger er begået i Tyskland. De faktiske handlinger anses for at være begået både på det sted, hvor skadevolderen handlede (gerningsstedet), og på det sted, hvor den krænkede parts beskyttede juridiske ejendom er blevet skadet (stedet, hvor følgerne af krænkelserne indtræder).

Disse kompetencer finder også anvendelse på søgsmål, der anlægges af tredjelandstatsborgere, som ikke har bopæl på Unionens område.

Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EF) nr. 864/2007 af 11. juli 2007 om lovvalgsregler for forpligtelser uden for kontrakt (Rom II-forordningen) fastsætter, hvilken national retsorden der er bestemmende for udøvelsen af de rettigheder, der følger af de skadevoldende handlinger. Ifølge forordningen anvendes loven i det land, hvor skaden indtræder, uanset i hvilket land den skadevoldende begivenhed fandt sted, og uanset i hvilket land eller hvilke lande de indirekte følger af denne begivenhed indtræder (Rom II-forordningens artikel 4, stk. 1). Der findes flere oplysninger om den gældende lovgivning [her](#).

Tysklands civile retsplejelov indeholder instrumenter, der gør det muligt at samle sager, som det f.eks. er tilfældet med *Streitgenossenschaft* (forbundne sager, se § 59 ff. i ZPO). I henhold til § 59 i ZPO kan flere personer i fællesskab anlægge sag eller blive sagsøgt i fællesskab, hvis de udgør et retsfællesskab med hensyn til tvistens genstand, eller hvis de af de samme faktiske eller retlige grunde har ret eller pligt dertil.

Tyskland indførte i 2018 et kollektivt anerkendelsessøgsmål (*Musterfeststellungsklage*) i tilfælde, hvor et stort antal forbrugeres rettigheder er blevet krænket på grund af et selskabs handlinger. På visse betingelser kan særligt kvalificerede forbrugerbeskyttelsesorganisationer anlægge et kollektivt anerkendelsessøgsmål for at få retten til at præcisere de centrale faktuelle og juridiske spørgsmål, der ligger til grund for alle forbrugernes påstande. Anlægelsen af et kollektivt anerkendelsessøgsmål udsætter forældelsesfristen for forbrugernes

individuelle klager, der indføres i registret over søgsmål (forbrugerne kan således afvente resultatet af det kollektive anerkendelsessøgsmål uden at risikere at miste deres rettigheder). Registrering af forbrugerklager i registret over søgsmål er gratis. Den deklaratoriske dom (om centrale faktiske og retlige spørgsmål) er bindende for både virksomheden og de registrerede forbrugere. Afsiges der en deklaratorisk dom til fordel for forbrugerne, vil virksomheden sandsynligvis være indforstået med at betale erstatning frivilligt. Hvis virksomheden ikke betaler frivilligt, kan den registrerede forbruger forfølge sit krav ved en domstol eller ved en udenretslig procedure på grundlag af den deklaratoriske dom.

b. Lov om administrative overtrædelser

Virksomheder kan pålægges bøder på op til 10 mio. EUR ifølge loven om administrative overtrædelser, hvis f.eks. et medlem af virksomhedens ledelse begår en strafbar handling. Dette gælder også for virksomhedsrelaterede overtrædelser af menneskerettighederne. Der kan pålægges en højere bøde, hvis den kan udligne den økonomiske fordel, som virksomheden har opnået ved overtrædelserne.

Den 19. parlamentariske koalitionsaftale indeholder en omarbejdning af lovgivningen om sanktioner for virksomheder. Gennemførelsen heraf er under udarbejdelse.

2. Findes der særlige regler for grove menneskerettighedskrænkelser? Gælder disse regler for miljøkriminalitet eller grov udnyttelse af arbejdskraft?

Tysk ret om ansvar uden for kontraktforhold indeholder ikke særlige bestemmelser om alvorlige krænkelser af menneskerettighederne. Den generelle lovgivning om ansvar uden for kontraktforhold kan dog finde anvendelse, når den alvorlige krænkelse af menneskerettighederne har ført til en krænkelse af individuelle rettigheder. Eksempelvis bestemmes det i § 823, stk. 1, i den civile lovbog (Bürgerliches Gesetzbuch), at enhver, der forsætligt eller uagtsomt skader en anden persons liv, fysiske integritet, sundhed, ejendom eller enhver anden rettighed, er erstatningsansvarlig. I tilfælde af angreb på liv, fysisk integritet, sundhed, frihed, ejendom eller enhver anden rettighed er den ansvarlige ikke kun den person, der direkte forvolder skaden, men også den person, der har undladt at træffe nødvendige og rimelige forholdsregler for at undgå skade på tredjemand, hvis denne har skabt en farlig situation ("trafiksikkerhedsforpligtelse").

På området for privat erstatningsansvar for miljøskader er der særlige tilfælde, hvor andre bringes i fare, og hvor erstatningsansvaret kan gøres gældende, såsom krænkelse af individuelle rettigheder, navnlig § 1 ff. i lov om miljøansvar (Umwelthaftungsgesetz), § 25 ff. i lov om atomenergi (Atomgesetz), § 32 ff. i lov om genteknik (Gentechnikgesetz) og § 89 i lov om vandforvaltning (Wasserhaushaltsgesetz).

Ud fra et strafferetligt synspunkt indgår alvorlige krænkelser af menneskerettighederne også i de generelle overtrædelser. Grove former for udnyttelse af arbejdskraft er omfattet af strafferetlige sanktioner, f.eks. efter straffelovens § 233 (Strafgesetzbuch) (menneskehandel med henblik på udnyttelse som arbejdskraft).

For at sikre leveforhold, der stemmer overens med den menneskelige værdighed, især for kommende generationer, er miljøet også beskyttet af strafferetten. Bestemmelserne i den tyske straffelov (§ 324 ff.), som er grundlaget for tysk strafferet, omfatter en tværgående tilgang til beskyttelse af vand, luft og jord som væsentlige dele af miljøet. Denne grundlæggende beskyttelse suppleres af en bred vifte af strafferetlige bestemmelser i den afledte strafferet og sikrer samtidig beskyttelse af planter og dyr. Der tages hensyn til de omfattende EU-regler for at beskytte miljøet som en grænseoverskridende opgave.

3. Jeg har været udsat for en menneskerettighedskrænkelse, der kan føres tilbage til et europæisk transnationalt selskabs aktiviteter, og som fandt sted uden for Den Europæiske Union. Har jeg adgang til de nationale domstole, hvis jeg ikke er EU-borger eller ikke bor i EU? Hvordan kan jeg gøre gældende, at mine rettigheder er blevet krænket? Hvor kan jeg finde

yderligere oplysninger?

Enhver, der ser sine rettigheder krænket på grund af en tysk virksomheds handlinger, kan anlægge sag mod denne virksomhed ved de civile domstole i Tyskland. I princippet har den ret, hvor den sagsøgte virksomhed har sit hovedsæde, kompetence. En virksomheds hovedsæde er det vedtægtsmæssige hjemsted, hovedkontoret eller hovedvirksomheden. At de tyske domstole har international kompetence følger af Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) nr. 1215/2012 af 12. december 2012 om retternes kompetence og om anerkendelse og fuldbyrdelse af retsafgørelser på det civil- og handelsretlige område (Bruxelles Ia-forordningen). Yderligere oplysninger om denne forordning findes [her](#).

Hvis den sagsøgte virksomhed ikke har hovedsæde i EU eller i en stat, der er part i Luganokonventionen om retternes kompetence og om anerkendelse og fuldbyrdelse af retsafgørelser på det civil- og handelsretlige område af 30. oktober 2007, har de tyske retter international kompetence i henhold til den civile retsplejelov (Zivilprozessordnung, herefter "ZPO"). I henhold til § 32 i ZPO kan der f.eks. anlægges sag ved en tysk ret, hvis i det mindste en del af de ulovlige handlinger er begået i Tyskland. De faktiske handlinger anses for at være begået både på det sted, hvor skadevolderen handlede (gerningsstedet), og på det sted, hvor den krænkede parts beskyttede juridiske ejendom er blevet skadet (stedet, hvor følgerne af krænkelsen indtræder).

Disse kompetencer finder også anvendelse på søgsmål, der anlægges af tredjelandstatsborgere, som ikke har bopæl på Unionens område.

Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EF) nr. 864/2007 af 11. juli 2007 om lovvalgsregler for forpligtelser uden for kontrakt (Rom II-forordningen) fastsætter, hvilken national retsorden der er bestemmende for udøvelsen af de rettigheder, der følger af de skadevoldende handlinger. Ifølge forordningen anvendes loven i det land, hvor skaden indtræder, uanset i hvilket land den skadevoldende begivenhed fandt sted, og uanset i hvilket land eller hvilke lande de indirekte følger af denne begivenhed indtræder (Rom II-forordningens artikel 4, stk. 1). Der findes flere oplysninger om den gældende lovgivning [her](#).

Nærmere oplysninger findes [her](#).

4. Kan ombudsmandsinstitutioner, ligestillingsorganer eller nationale menneskerettighedsinstitutioner bistå ofre for erhvervsrelaterede menneskerettighedskrænkelser, der er begået af europæiske transnationale selskaber uden for Den Europæiske Union? Har jeg adgang til de nationale domstole, hvis jeg ikke er EU-borger eller ikke bor i EU? Findes der andre nationale offentlige tjenester (såsom et arbejds- eller miljøtilsyn), der kan undersøge min sag? Hvor kan jeg finde oplysninger om mine rettigheder?

Det tyske nationale kontaktpunkt til fremme af OECD's retningslinjer for multinationale virksomheder fungerer som organ for udenretslige klager. Det er placeret i forbundsministeriet for økonomi og energi og har til opgave at fremme viden om og effektiv anvendelse af OECD's retningslinjer. Enhver, der med rimelighed kan påvise en legitim interesse, kan indgive en klage til kontaktpunktet over mulige overtrædelser af OECD's retningslinjer begået af et multinationalt selskab. Det nationale kontaktpunkt undersøger de indkomne klager og tilbyder i givet fald bistand til de parter, der er involveret i sagen i form af et forlig eller mægling med henblik på at nå til enighed om stridsspørgsmålene. Kontaktpunktet er bl.a. ansvarligt for klager over manglende overholdelse af menneskerettighederne og manglende hensyntagen til menneskerettighederne i forbindelse med gennemførelsen af due diligence som defineret i OECD's retningslinjer. Den reviderede udgave af OECD's retningslinjer fra 2011, som indeholder specifikke henstillinger vedrørende respekt for menneskerettighederne, er udtrykkeligt baseret på FN's vejledende principper for virksomheder og menneskerettigheder.

Kontaktpunktet koordinerer sine aktiviteter og beslutninger efter aftale med det tværministerielle udvalg for OECD's retningslinjer. Syv andre forbundsministerier er repræsenteret i dette udvalg. Arbejdsgruppen om OECD's retningslinjer er et andet forum for udvekslinger. Ud over repræsentanter for alle forbundsministerier,

som er medlemmer af det tværministerielle udvalg for OECD's retningslinjer, består dette organ også af repræsentanter for erhvervsorganisationer, fagforeninger og ikkestatslige organisationer.

Yderligere oplysninger om proceduren for indgivelse af klager til det nationale kontaktpunkt (herunder oplysninger om modtagne klager og behandlingen af dem) er tilgængelige online på webstedet for det tyske kontaktpunkt, som kan findes [her](#).

5. Er europæiske transnationale selskaber i henhold til national lovgivning forpligtet til at stille klagemekanismer eller mæglingstjenester til rådighed ved krænkelser foranlediget af deres erhvervsaktiviteter? Gælder disse forpligtelser også for krænkelser, der har fundet sted uden for EU? Hvem i dette land er ansvarlig for at føre tilsyn med disse aktiviteter? Foreligger der offentlige rapporter med oplysninger om, hvordan systemet fungerer?

Det fremgår af den nationale handlingsplan for erhvervslivet og menneskerettigheder 2016-2020, at der består en forventning om, at alle virksomheder på passende vis indarbejder due diligence-procedurer i deres forretningsaktiviteter i Tyskland og i hele verden, dvs. også uden for EU. Denne forventning er ikke en retlig forpligtelse. I den nationale handlingsplan defineres due diligence med hensyn til menneskerettigheder på grundlag af fem grundlæggende elementer. En af dem er virksomhedernes klageordning.

I den nationale handlingsplan understreges den vigtige rolle, som ikkestatslige klagemekanismer kan spille, og virksomhederne tilskyndes til at deltage i eller indføre sådanne mekanismer. Den nationale handlingsplan fastsætter visse krav til ikkestatslige klagemekanisters oprettelse og funktion. Klagemekanismen bør bl.a. struktureres forskelligt alt efter målgruppe. Ved indførelsen af nye mekanismer og anvendelsen af eksisterende mekanismer bør det sikres, at de anvendes gennem en retfærdig, afbalanceret og forudsigelig procedure, der er tilgængelig for alle potentielt berørte personer. Denne procedure bør gøre det muligt at opnå så stor gennemsigtighed som muligt over for de berørte parter og overholde de internationale menneskerettighedsstandarder. Nogle tyske virksomheder har allerede indført interne eller sektorspecifikke klagemekanismer for at give deres ansatte og eksterne personer mulighed for at klage over krænkelser af menneskerettighederne.

Den tyske regering gør status over virksomhedernes anvendelse af due diligence i forbindelse med menneskerettighederne i en årlig undersøgelse, der gennemføres mellem 2018 og 2020 i henhold til videnskabelige standarder. Denne undersøgelse vil give empiriske resultater om, hvorvidt virksomheder med over 500 ansatte har indført klagemekanismer, og om disse mekanismer opfylder deres funktion. Resultaterne af overvågningen af den nationale handlingsplan er også vigtige for regeringens drøftelse af de opfølgende foranstaltninger i den handlingsplan, der i øjeblikket er gældende. Hvis overvågningen af den nationale handlingsplan viser, at under 50% af de nævnte virksomheder opfylder kravene i den nationale handlingsplan med hensyn til due diligence, vil regeringen overveje yderligere retlige foranstaltninger. Koalitionsaftalen for den siddende forbundsregering fastsætter også, at forbundsregeringen på grundlag af en omfattende og effektiv revision af den nationale handlingsplan om nødvendigt vil træffe retlige foranstaltninger og anbefale regulering på EU-plan.

Medlemmerne af partnerskabet for bæredygtige tekstiler (Partnership for Sustainable Textiles) forpligter sig til at sikre effektive klagemekanismer i hele den globale værdi- og forsyningskæde. Der udveksles derfor relevante oplysninger og eksempler fra de enkelte medlemmers praksis inden for rammerne af ekspertgruppen vedrørende klagemekanismer. Desuden har partnerskabet indledt et strategisk samarbejde om klagemekanismer med Fair Wear Foundation, som er aktiv i syv tekstilproducerende lande.

Tyskland støtter gennem sit udviklingssamarbejde i øjeblikket projekter til forbedring af arbejdsvilkårene inden for beklædningssektoren i Bangladesh, Myanmar og Pakistan. Aktiviteterne under disse projekter omfatter også udvikling og gennemførelse af strategier for effektive klagemekanismer.

Inden for rammerne af det menneskerettighedsbegreb, der anvendes af forbundsministeriet for økonomisk samarbejde og udvikling, har de statslige myndigheder, der gennemfører det tyske udviklingssamarbejde, indført forskellige klageordninger: Deutsche Gesellschaft für Internationale Zusammenarbeit GmbH (det tyske

selskab for internationalt samarbejde, GIZ), som er en føderal virksomhed, og KfW Entwicklungsbank, der er en udviklingsbank og offentligretlig institution, indførte allerede i 2013 klagemekanismer for menneskerettigheder. I 2017 tilsluttede også højerestående forbundsmyndigheder som Bundesanstalt für Geowissenschaften und Rohstoffe (forbundsinstittuttet for geovidenskab og naturressourcer, BSI, og Physikalisch-Technische Bundesanstalt, PTB), sig.

Klagemekanismerne er åbne for offentligheden og behandler også klager over aktiviteter uden for Den Europæiske Union. På anmodning vil GIZ, KfW, BGR og PTB give ministeriet oplysninger om indkomne klager.

Deutsche Investitions- und Entwicklungsgesellschaft mbH (det tyske investeringsinstitut, DEG), der er et datterselskab af KfW, indførte sin egen klagemekanisme i 2014.

I Tyskland findes følgende alternative tvistbilæggelsesmekanismer (for sager ved det nationale kontaktpunkt for OECD's retningslinjer for multinationale virksomheder, se spørgsmål 4):

1. I forbindelse med mæglingsproceduren benyttes tredjeparter kun til mindelig bilæggelse af tvisten. Disse har ingen beslutningsbeføjelser. Mægling er en lettilgængelig metode til løsning af konflikter, som ikke grundlæggende er knyttet til et specifikt område. Den kan derfor anvendes på alle områder, hvor der kan opstå konflikter.
2. Tyskland giver også mulighed for tvistbilæggelse, hvis en tredjepart indgiver et (ikkebindende) forslag til parterne med henblik på en afgørelse. En særlig form for tvistbilæggelse i forbindelse med forbrugeraftaler er omfattet af loven om alternativ tvistbilæggelse i forbindelse med tvister på forbrugerområdet (Gesetz über die alternative Streitbeilegung in Verbrauchersachen, VSBG). Denne lov giver forbrugerne mulighed for at bilægge tvister på en praktisk og vederlagsfri måde. Samtidig får virksomhederne en mekanisme til at behandle klager fra forbrugere, der forbedrer deres image og bidrager til at undgå tvister.
3. Desuden er der mulighed for voldgift (udenretlig), hvis parterne er enige herom.

Der er flere oplysninger om mulighederne for mægling [her](#).

6. Har jeg særlige rettigheder, hvis jeg som offer i en udsat situation søger erstatning som følge af en erhvervsrelateret menneskerettighedskrænkelse? Har jeg adgang til retshjælp og på hvilke betingelser? Hvilke omkostninger dækkes af retshjælpen? Har jeg adgang til retshjælp på samme betingelser, hvis jeg ikke er EU-borger eller ikke bor i EU?

Den tyske civile retsplejelov indeholder forskellige mekanismer, der skal lette adgangen til de tyske civile domstole. Man kan f.eks. søge om retshjælp, hvis man ikke kan betale retsafgifterne (§ 14 ff. i ZPO). Efter en undersøgelse af de personlige og økonomiske forhold og udsigten til, om man kan få medhold i sagen, dækkes retsafgifter og advokatsalærer helt eller delvist alt efter behov, medmindre sagen anses for at ligge under bagatelgrænsen. Udenlandske fysiske personer kan også ansøge om retshjælp i retssager i Tyskland. Juridiske personer, der har deres hjemsted på Den Europæiske Unions område – f.eks. organisationer for ofre – er berettiget til retshjælp på de betingelser, der er fastsat i den tyske civile retsplejelov.

Direktiv 2002/8/EF har til formål at forbedre adgangen til domstolene i grænseoverskridende tvister gennem fastsættelse af minimumsstandarder for fælles regler for retshjælp i sådanne tvister.

Sidste opdatering: 28/07/2020

De nationale sprogudgaver af denne side vedligeholdes af de respektive EU-lande. Oversættelserne er lavet af Europa-Kommissionen. Eventuelle ændringer af originalen, som de kompetente nationale myndigheder har lavet, er muligvis ikke gengivet i oversættelserne. Europa-Kommissionen påtager sig ingen form for ansvar for oplysninger eller data, der optræder i nærværende dokument, eller hvortil der henvises heri. Med hensyn til de ophavsretlige regler i den medlemsstat, der er ansvarlig for nærværende side, henvises der til den juridiske meddelelse.